

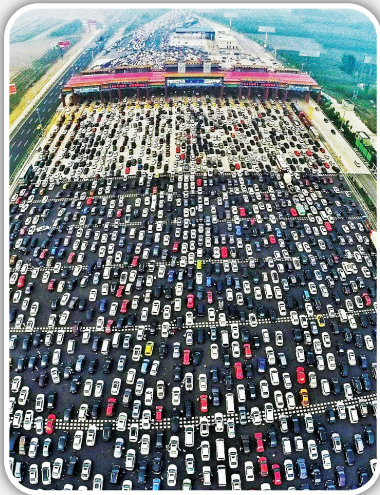

در میان کشورهای همسایه، پاکستان از جمله کشورهای اسلامی است که از نظر فرهنگی و تاریخی، قرابت‌های فراوانی با ما دارد؛ آداب و رسوم، سنت‌ها و دین و زبان از این دسته‌اند. اما اخیراً یکی از این نشانه‌های نزدیکی ۲ ملت، بسیار مورد توجه کاربران شبکه‌های اجتماعی قرار گرفته است؛ نماد یا نشانه نیروی هوایی پاکستان که به شعری از علامه محمد اقبال لاهوری مزین شده. در این شعر، مناظرهای میان یک ماهی و یک شاهین درمی‌گیرد که شاهین با افتخار می‌گوید:

زد بانگ که شاهینم و کارم به زمین چیست
صحراست که در یاست ته بال و پر ماست
بگذر ز سر آب و بیه پهنای هوا ساز
این نکته نبیند مگر آن دیده که بیناست

در نشانه نیروی هوایی پاکستان، مصراع «صحراست که در یاست ته بال و پر ماست» به شکلی گرافیکی و به زبان شیرین فارسی نوشته شده است.

بد نیست بدانیم از جمله کشورهایی که در حمایت از مردم ایران موضعی روشن گرفت، کشور پاکستان بود. نمایندگان مجلس این کشور، قطعنامه‌ای در محکومیت حمله تروریستی رژیم صهیونیستی صادر کردند و خواستار برگزاری جلسه اضطراری شورای امنیت سازمان ملل و سازمان همکاری کشورهای اسلامی شدند.

تهرانی‌ها در روزهای اول جنگ تحمیلی رژیم صهیونیستی، ترافیک جاده‌های شمالی را به‌خاطر دارند؛ مثلاً مسافت تهران تا قاشمشهر که می‌شد در ۳ ساعت پیچود، در آن روزهای حساس گاهی تا ۱۰ ساعت هم زمان برد. البته صبوری مردم و پخش آب و شربت میان مسافران، از رفتارهای بی‌نظیری بود که باید به آن افتخار کرد.

اما بد نیست بدانید رکورد ماندن در ترافیک را چینی‌ها در ۱۴ اگوست سال ۲۰۱۰ از آن خود کرده‌اند. خودروهای چینی که در آن روز گذرشان به بزرگراه ملی ۱۱۰ چین افتاد بود، ترافیکی در حدود ۱۰۰ کیلومتر را تجربه کردند که ۱۲ روز طول کشید!

البته این ترافیک عجیب دلایل گوناگونی داشت و مریم و تعمیر جاده، حجم اتفاقی و چند برابر ظرفیت خودروها در آن بزرگراه و کامیون‌های زیادی که به‌خاطر اشکال در خطوط ریلی، زغال‌سنگ‌های کشور مغولستان را به چین حمل می‌کردند، از آن دسته‌اند. در آن روز ابتدا مردم با سمفونی بوق و جیغ و فریاد مواجه بودند، اما هر چه گذشت، عصبانیت مردم کاهش یافت و به آن موقعیت، عادت کردند. البته از آنجا که افراد سودجو همه‌جا حضور دارند، در آن ماجرا هم سر و کله مبارکشان پیدا شد و آب و غذا را با چند برابر قیمت به مردم می‌فروختند.

قبل از این ترافیک چینی، طولانی‌ترین ترافیک مربوط به سال برداشتن دیوار برلین بود. در یکی از آن روزها در سال ۱۹۹۰ میلادی، حدود ۱۸ میلیون خودرو در حال تردد در جاده‌ای بودند که آلمان شرقی را به آلمان غربی متصل می‌کرد. اما طولانی‌ترین مسافت ترافیک، مربوط به فوریه امسال در اوتار پرادش، در یکی از ایالت‌های شمالی هندوستان است که مردم ترافیکی به طول ۳۰۰ کیلومتر را به‌شکل لاک‌پشتی سپری کردند.

معروف‌ترین فرش‌های ایرانی در جهان

از گران‌ترین تا قدیمی‌ترین، از بزرگ‌ترین تا نفیس‌ترین: فرش ایران در دنیا رقیب ندارد

سیدروس طباطبایی پور

نخ و ابریشم، رنگ‌های طبیعی، قوس‌های اسلیمی و تقارن، دار قالی، تار و پود و احسانی که از دستی هنرمند به رج‌های قالی گره می‌خورد و بساطی رنگین و مخملین را زریسر پای مردمان این سرزمین می‌گسترده و قصه ۲۵۰۰ ساله فرش ایرانی پدید می‌آید. علاوه بر این همه زیبایی و عطر و رنگ، دلایل دیگری هم وجود دارد که چشمان جهانیان را به فرش ایرانی خیره کرده است: تنوع و اصالت طرح، استفاده از رنگ و

الیاف طبیعی، بافت ظریف، ماندگاری بالا و ده‌ها ویژگی دیگر. فرش ایرانی را زیانزد خاص و عام کرده است. در ایران نیز برخی شهرها در بافت فرش، زیانزد ترند؛ مثل فرش‌های قم و کاشان، تبریز و برخی فرش‌های عشایر ایران مثل یختیاری‌ها و قشقایی‌ها. البته این هنر آرزشوند، نسل به نسل از نیاکان ما به نسل‌های بعد رسیده و همین است که بوی هنر دیروز را می‌توان در قالی‌های دستباف امروز، جست‌وجو کرد. اینجا، به دنبال فرش‌های دستباف منحصر به فرد سرزمینمان می‌گردیم و آنها را از نظر می‌گذرانیم.

دره باز بر یک در منطقه‌ای کوهستانی در جنوب سبیری مرکزی قرار دارد که در قرن ۳ تا ۶ پیش از میلاد مسیح، گروهی از اقوام ایرانی تبار شرقی به نام سوکاها در آن زندگی می‌کردند. در سال ۱۹۴۹ میلادی فرش نفیسی در گور یخ‌زده یکی از فرمانروایان این قوم پیدا شد که به دلیل انجماد دائمی خاک آن منطقه به شکل شگفت‌انگیزی از گزند پوسیدگی در امان مانده بود. با انجام آزمایش روی این فرش در ۱۸۳۲ متری به‌نظر می‌رسد که این فرش گره‌دار، حدود ۲۵۰۰ سال قدمت دارد که به‌عنوان قدیمی‌ترین فرش جهان شناخته می‌شود. تراکم گره، نخ پشمی مرغوب، نقوشی مدرن از تلفیق موجودات واقعی و خیالی، رنگ غالب قرمز و گرم و پرانرژی این فرش، از جلوه‌های بی‌نظیری است که آن را به اثری فراتر از زمان خود بدل کرده است. این فرش بسیار شبیه فرش‌ای است که در تخت جمشید پیدا شده و ۲۸ سربازی که در حاشیه این فرش قرار دارد، شبیه سربازانی است که خشایارشا را به تخت جمشید می‌بردند و مواردی از این دست، بر ایرانی بودن این فرش تأکید دارد.

حدود ۱۰ سال پیش فرش‌ی در حراج معتبر سسانبیز در نیویورک فروخته شد که رکورد گران‌ترین فرش جهان را شکست؛ فرش کرمانی در ابعاد ۲/۶۷ متر در ۱/۹۶ متر و با قدمت حدود ۳۶۰ سال که با قیمت باورنکردنی ۲۳ میلیون و ۷۶۵ هزار دلار در ادقیقه به فروش رفت. این قالی دستباف را یک سستانور آمریکایی به نام ویلیام ای. کلارک در سال ۱۹۲۶ به موزه‌ای در واشنگتن اهدا کرده بود تا آن را حفظ کند و به‌خاطر نام صاحبش، به فرش کلارک نیز معروف است. البته او فکر نمی‌کرد سال‌ها پس از مرگش، فرش محبوبش را به حراج بگذارند. این قالی طرحی فریبنده دارد و موز و باشکوه است و به‌پشتی می‌ماند که آن را با برگ‌های داسی‌شکل و نقش گل و بوته آراسته باشند.

فرشی ایرانی به مساحت ۵۷۰۰ مترمربع، سالن اصلی نمازخانه مسجد شیخ زائد را در ابوظبی پوشانده است. این فرش خراسانی باعظمی که نامش در کتاب رکوردهای گینس به‌عنوان بزرگ‌ترین فرش جهان در سال ۲۰۰۷ ثبت شده، در حدود ۲ میلیارد و ۴۰۰ میلیون گره دارد و برای بافتن آن از ۲۸ تن پشم و پنبه مرغوب استفاده شده است. رنگ غالب زمینه این فرش، سبز است و در آن از ۲۵ طیف رنگی گیاهی ملو از نقوش اصیل ایرانی و اسلامی استفاده شده است. برای بافت این فرش حدود ۲۰۰ نفر بافتند که بیشتر نیشابوری بودند، همکاری کردند و طراحان برجسته‌ای چون محمود فقیر حق و علی خلیفی هم نقش داشتند. بد نیست بدانید مقامات اماراتی از این فرش به‌عنوان یک جاذبه توریستی استفاده می‌کنند.

در طراحی فرش‌های نفیس ایرانی، معمولاً گل، مرغ و طرح‌های اسلیمی خودنمایی می‌کنند؛ اما فرش‌ی که مربوط به دوران صفوی است، حاشیه‌ای خوشنویسی‌شده دارد که همین موضوع آن را منحصر به فردتر کرده است. این قالی در قرن ۱۶ میلادی بافته و برای آخرین بار به قیمت نجومی ۴ میلیون و ۳۰۰ هزار دلار در یک حراجی فروخته شد. از کنیه‌های حاشیه این فرش مشخص شده که احتمالاً به‌ای دیپلماتیک بوده که توسط دربار صفوی به ترکان عثمانی هدیه داده شده است.

سال‌ها پیش در مقبره شیخ صفی‌الدین اردبیلی، ۲ تخته فرش نفیس با شهرتی جهانی وجود داشت که در فهرست ۵۰ شاهکار هنری برگزیده جهان قرار گرفته است. یک جفت قالی با شمشه‌ای در وسط فرش و آجرآعدان در طول آن همراه با طرح‌هایی نسبتاً ساده و روح‌نواز که چون برای عبادتگاه بافته شده بود، طرحی آرام و انتزاعی دارد و بدون هیچ نشانی از تصویر انسان یا حیوان طراحی و بافته شده است. این دو تخته قالی که در دوران شاه طهماسب صفوی برای آرامگاه جدش بافته شده بود، به بهانه‌ای از کشور خارج شد و اکنون یک قطعه از این دوفرش در موزه ویکتوریا و دیگری در موزه هنر لس آنجلس نگهداری می‌شود. پرز این فرش به‌جای ابریشم از پشم است تا رنگ‌های اناری و نیلی فرش را بهتر نگه دارد و تعداد گره‌های آن ۵۳۰۰ گره در هر ۱۰ سانتی‌متر مربع است تا نسبت به فرش‌های معمولی، جزئیات بیشتری را نشان دهد. قالی‌های اردبیل سکن دست تاریخی هم محسوب می‌شود؛ زیرا دارای تاریخ و امضای دست‌ور در ۹۴۶ قمری بافته شده است.

فرش گلدانی کرمان به‌عنوان نخستین فرش با طرح مشهور ایرانی شناخته می‌شود. این فرش با گل‌ها، برگ‌ها و شاخه‌های پر رمز و راز همراه با زمینه‌ای آبی‌رنگ و چشمگیر تزئین شده و زمینه‌ای موزاج دارد. این فرش برای آخرین میلیون و ۶۰۰ هزار دلار بهار در حراجی در سال ۲۰۱۳ با قیمت باورنکردنی ۹ میلیون و ۶۰۰ هزار دلار فروخته شد که بعد از فرش کلارک، دومین قالی گران جهان است.

خبر خوب امروز به دل آذربایجان غربی می‌رود و از بانسوی کار آفرینی روایت می‌کنند که بدون هیچ کلاس و معلمی کار را یاد گرفته و حالا هم کارگاه خودش را تأسیس کرده است. خدیجه محمدی وقتی ۲۱ ساله و بیچه دوش را باردار بود، به‌خاطر شرایط خانوادش نمی‌توانست اغلب از منزل بیرون برود؛ به همین خاطر پسای تلویزیون و برنامه‌های هنری گلسازی با خمیر چینی آشنا شد. برای همین با خانواده به بازار می‌رفت و چشم می‌چرخاند تا جدیدترین گل چینی‌هایی که در مغازه‌ها هست را ببیند و به‌خاطر بسیاری و همان طرح را بسازد و بفروشد. همین به‌روز بودنش باعث شد تا وقتی که بیچه‌اش متولد شود، کلی فروش داشته باشد.

وقتی بیچه‌های کمی از آب و گل در آمدند، به اداره کل میراث فرهنگی استان‌شان مراجعه و یک کار خوب و تمیز ارائه کرد و توانست در نمایشگاه هنرهای دستی شرکت کند. وی در آنجا با هنر صنایع چوبی و مشبک آشنا و آفتاب به این هنر علاقه‌مند شد که حتی وقتی تصادف کرد و دستش در گچ بود هم کارش را رها نکرد. مسیری، آفتدرا هم برایش هموار نبود. برای تهیه مواد اولیه و فروش محصولانش هم مشکلات زیادی داشت، اما هیچ‌وقت ناامید نشد و کارش را نصفه و نیمه رها نکرد. این عزم جزم باعث شد کارگاه صنایع چوبی خودش را تأسیس کند و با دست‌های او، خدا روزی چند خادم دیگر را هم برساند. به گفته خود این کارآفرین، اگر قاطعانه و با عزم را سخ برای رسیدن به هدفی که داریم تلاش کنیم، خداوند به در آمدمان برکت می‌دهد.

کافی است با به ایوان اصلی کاخ چهل ستون در اصفهان بگذرید و سرتان را بالا بگیرید تا در خشش هزاران قطعه آینه روی سقف این بنا، شمارا به دنیایی از شکوه و هنر ایرانی بربتاب کند. اینجا، در قلب باغی سرسبز که خودبخشی از میراث جهانی یونسکو است، معماری با طبیعت در هم آمیخته و تالاری را خلق کرده که نه فقط یک بنا، بلکه یک اثر هنری زنده و باشکوه است. سقف ایوان، با مقرنس‌کاری‌های آینه‌ای پیچیده و خیره‌کننده، همچون کیهانشانی از نور، هنر دست استادکاران عصر صفوی را به رخ می‌کشد. هر قطعه آینه‌با شکست نور، انعکاسی از باغ و آسمان آبی بیرون را به درون می‌آورد و فضایی رؤیایی و بی‌پایه خلق می‌کند. ستون‌های بلند و یکپارچه از چوب چنار، استوار و مغرور، این سقف گرانبها را بر دوش می‌کشند و نگاه را به سمت حوض بزرگ و عمارت روبه‌رو هدایت می‌کنند؛ قابسی بی‌نقص از تلفیق معماری، آب و سرسبزی.

این شاهکار بی‌همتا، یادگاری از دوران اوج شکوه دولت صفوی است. هسته اولیه کاخ چهل ستون در دوران سلطنت شاه عباس اول (شاه عباس کبیر) پایه‌گذاری شد. در آن زمان، عمارت کلاه‌فرنگی همراه باغی وسیع در این مکان ساخته شد تا جایی برای پذیرایی از مهمانان و مقامات عالی‌رتبه باشد. اما شکوه امروزی کاخ، مدیون دوران سلطنت شاه عباس دوم است. حدود سال ۱۰۵۷ هجری قمری، او دستور به توسعه و تکمیل این مجموعه داد. تالار آینه، تالار هجده‌ستون، ۱۰۰ اتاق بزرگ شمالی و جنوبی تالار، انعکاس ۲۰ ستون ایوان اصلی در آب زلال حوض مقابل، تصویری از ۴۰ ستون را در ذهن تداعی می‌کند که نمادی از کثرت و عظمت این بنای سلطنتی است.